

Wawrzyniec Michalczyk

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

KONWERCENCJA GOSPODAREK KRAJÓW UNII EUROPEJSKIEJ O WALUTACH NARODOWYCH WZGLĘDEM STREFY EURO W OKRESIE POSTKRYZYSOWYM

Streszczenie

Cel – celem artykułu jest przedstawienie wyników badania stopnia konwergencji gospodarek państw Unii Europejskiej, które posługują się walutami narodowymi, względem strefy euro. Szczególny nacisk położono na Polskę, z uwagi na chęć wzbogacenia podstaw do dyskusji prowadzonej w naszym kraju na temat wyboru najbardziej odpowiedniego terminu zastąpienia złotówki przez wspólną walutę europejską.

Metodologia badania – jako metodę badawczą wykorzystano analizę porównawczą danych statystycznych, w niewielkim zakresie uzupełnioną analizą literatury. Skupiono się na najbardziej fundamentalnych wskaźnikach, które charakteryzują poziom konwergencji gospodarek. Podstawowy okres badawczy dla danych krótkookresowych to lata 2013–2014, natomiast dla danych kwartalnych i rocznych przyjęto dłuższe przedziały czasu.

Wynik – jak wskazuje przeprowadzona analiza wskaźników decydujących o konwergencji nominalnej i realnej krajów Unii Europejskiej posługujących się walutami narodowymi, można mieć duże obawy, czy wszystkie one byłyby pod tym względem gotowe do wprowadzenia euro. Obawy te są uzasadnione szczególnie w kontekście doświadczeń kryzysowych państw z obszaru wspólnego pieniądza europejskiego, które zostały do niego włączone, pomimo niskiego stopnia konwergencji.

* E-mail: wawrzyniec.michalczyk@ue.wroc.pl.

Oryginalność; wartość – w artykule analizie poddano najnowsze dostępne dane statystyczne i na tej podstawie sformułowano wnioski dotyczące stopnia konwergencji strefy euro i krajów Unii Europejskiej nienależących do niej.

Słowa kluczowe: konwergencja nominalna, konwergencja realna, strefa euro, waluty narodowe

Wprowadzenie

Doświadczenia europejskiej gospodarki po 2008 roku, dotkniętej globalnym kryzysem finansowo-gospodarczym, a później recesją w strefie euro, spowodowały, że coraz większą wagę zaczęto przywiązywać do związku między niezakończonym funkcjonowaniem unii monetarnej a osiągnięciem odpowiedniego poziomu podobieństwa gospodarek krajów, które ją tworzą. Utworzenie Unii Gospodarczej i Walutowej w 1999 roku i późniejsze przyłączenie do niej kolejnych państw odbyło się na ogół (choć z pewnymi wyjątkami) bez nadmiernej surowości przy ocenie stanu konwergencji. Doprowadziło to do sytuacji, że w strefie euro znalazły się takie kraje, jak Grecja, Hiszpania czy Portugalia. Brak konwergencji doprowadził do załamania się w nich finansów publicznych lub utraty konkurencyjności na arenie międzynarodowej, dlatego, między innymi, odczuły one kryzys ze szczególną mocą.

Na początku 2015 roku władze poszczególnych państw i Unii Europejskiej są już bogatsze o te doświadczenia i, jak się wydaje, zdają sobie sprawę z konieczności bardziej rygorystycznej oceny gotowości gospodarek do przyjęcia euro. Problem ten dotyczy dziewięciu krajów Wspólnoty, które posługują się swoimi narodowymi walutami: Bułgarii, Chorwacji, Czech, Danii, Polski, Rumunii, Szwecji, Węgier i Wielkiej Brytanii. Celem artykułu jest przedstawienie wyników badania stopnia konwergencji gospodarek tych państw względem strefy euro, ze szczególnym uwzględnieniem Polski, z uwagi na chęć wzbogacenia podstaw do dyskusji prowadzonej w naszym kraju na temat wyboru najbardziej odpowiedniego terminu zastąpienia złotówki przez wspólną walutę europejską.

Jako metodę badawczą wykorzystano analizę porównawczą danych statystycznych. Z uwagi na ograniczenie objętości opracowania, skupiono się jedynie na najbardziej fundamentalnych wskaźnikach, które charakteryzują poziom konwergencji gospodarek. Podstawowy okres badawczy dla danych krótkookresowych to lata

2013–2014, a w przypadku danych kwartalnych i rocznych przyjęto nieco dłuższy przedział czasu.

1. Wyznaczniki konwergencji nominalnej Polski i innych krajów UE spoza strefy euro

Konwergencja nominalna krajów członkowskich Unii Europejskiej, które jeszcze nie przyjęły euro, jest regularnie (co dwa lata i doraźnie) oceniana przez Komisję Europejską i Europejski Bank Centralny, a efekty tej ewaluacji są publikowane w postaci tak zwanych raportów o konwergencji. Wyjątkiem są Wielka Brytania i Dania, które nie podlegają ocenie z uwagi na tak zwaną klauzulę opt-out, czyli możliwość dowolnie długiego pozostawania poza unią monetarną. Wartość merytoryczną i poznawczą tych analiz osłabia jednak wysoki stopień niestabilności, nieprzejrzystości i uznaniowości zasad oceny, a także brak jednolitej wykładni ilościowej oceny wypełniania kryteriów konwergencji. W zależności od potrzeb politycznych podejście do ewaluacji bywa łagodzone lub zaostrzane, a czynniki pozaekonomiczne miewają istotny wpływ na jej wynik¹.

W raportach z czerwca 2014 roku odnotowano, że we wszystkich siedmiu badanych krajach Unii Europejskiej, które obecnie (tj. 2015 r.) są poza strefą euro, kryterium stopy procentowej jest spełnione (tzn. zasadniczo, czyli poziom tego wskaźnika w danym państwie jest niższy niż wartość referencyjna; tab. 1). Kryterium stabilności cen – ocenianej pod różnymi kątami, między innymi w zakresie odpowiednio niskiego poziomu stopy inflacji – nie spełniała jedynie Rumunia, a warunek odnoszący się do finansów publicznych – rozumiany jako brak podstaw do objęcia tak zwaną procedurą nadmiernego deficytu, której podstawową, choć nie jedyną, przesłanką jest przekroczenie przez dług publiczny poziomu 60% PKB lub ukształtowanie się salda budżetowego na pułapie niższym niż – 3% PKB – nie był spełniony w Chorwacji, Czechach i Polsce. Z kolei warunkiem koniecznym, aby

¹ W. Michalczyk, *Kryteria konwergencji polskiej gospodarki jako wyznacznik tempa integracji walutowej*, Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia nr 57, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2013; *Monitor Konwergencji Nominalnej*, Ministerstwo Finansów, www.mf.gov.pl/ministerstwo-finansow/dzialalnosc/integracja-ze-strefa-euro/analizy-i-materialy-informacyjne/monitor-konwergencji-nominalnej (dostęp: 15.01.2015); *Raporty o konwergencji 2013 – dalszy wzrost dyskrejonalności w interpretacji kryteriów konwergencji*, Ministerstwo Finansów 2013, www.mf.gov.pl/documents/764034/1002547/Dyskrejonalno%C5%9B%C4%87+w+Raportach+o+konwergencji+2013 (dostęp: 15.01.2015).

spełnić kryterium kursowe jest wprowadzenie waluty krajowej do systemu ERM2, a nie zrobił tego żaden z analizowanych przez władze UE krajów.

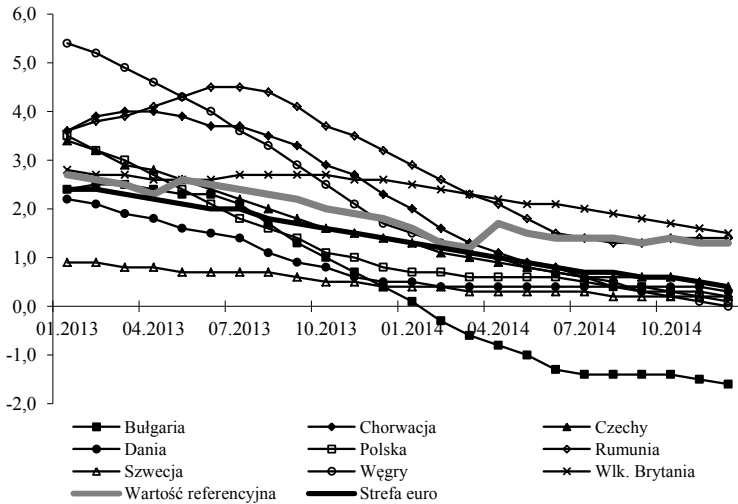
Tabela 1. Ocena wypełniania kryteriów konwergencji w krajach UE spoza strefy euro przez władze Wspólnoty 2014 roku

Kraj	Kryterium konwergencji			
	stabilność cen	finanse publiczne	kurs walutowy	stopa procentowa
Bułgaria	tak	tak	nie	tak
Chorwacja	tak	nie	nie	tak
Czechy	tak	nie	nie	tak
Polska	tak	nie	nie	tak
Rumunia	nie	tak	nie	tak
Szwecja	tak	tak	nie	tak
Węgry	tak	tak	nie	tak
Dania	nie oceniano			
Wielka Brytania				

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Convergence Report 2014*, „European Economy” 2014, No. 4 s. 6–26; *Convergence Report 2014*, Europejski Bank Centralny, Frankfurt n. Menem, 2014, s. 50–51).

Pogłębienie analizy wskaźników odpowiadających za wypełnienie kryteriów konwergencji nominalnej pozwala na zaobserwowanie pewnych ogólnych tendencji w tym zakresie. Jeśli chodzi o stabilność cen i długoterminową stopę procentową w okresie 2013–2014, sytuacja Polski na tle innych analizowanych państw wygląda dość dobrze. Od połowy 2013 roku średnioroczna stopa inflacji w naszym kraju jest niższa niż wartość referencyjna (średnia z trzech państw UE o najbardziej stabilnych cenach, powiększona o 1,5 pkt proc.), i można tu odnotować podobną tendencję spadkową jak w wielu innych państwach Wspólnoty (rys. 1). Tendencja ta sprawiła, że pod koniec 2014 roku jedynie Wielka Brytania i Rumunia nie spełniały tego kryterium konwergencji. Trend spadkowy, choć nieco łagodniejszy i mniej jednoznaczny, można zaobserwować również w przypadku długoterminowej stopy procentowej. Obliczanie wartości referencyjnej – którą zgodnie z przepisami stanowi średnia stopa w trzech państwach UE o najbardziej stabilnych cenach, powiększona o 2 pkt proc. – jest tu jednak bardzo utrudnione z uwagi na wciąż zmieniającą się interpretację zapisów traktatowych (zwłaszcza pojęcia „stabilność cen”) przez władze Wspólnoty i uznaniowy wybór przesłanek decydujących o włączeniu (lub nie)

Rysunek 1. Średnioroczna stopa inflacji w krajach UE spoza strefy euro w latach 2013–2014

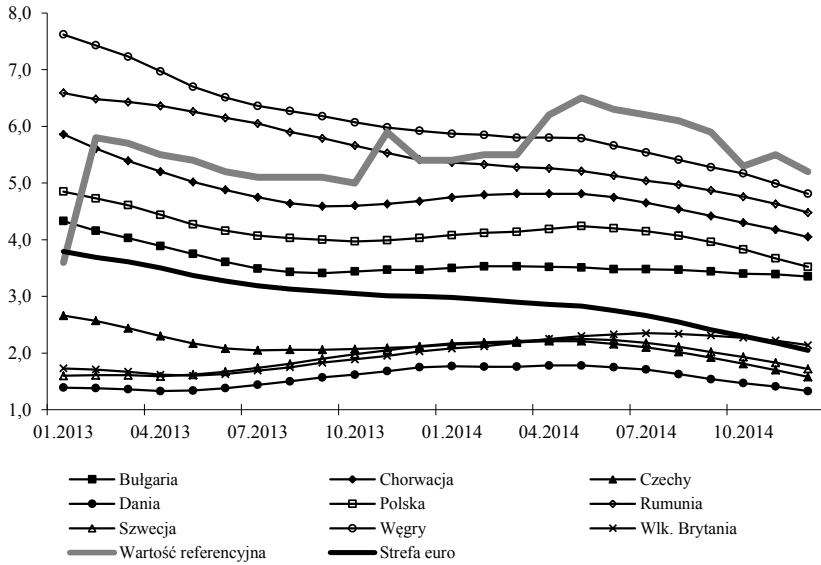
Źródło: opracowanie własne na podstawie Eurostat, *Database*, <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database> (15.01.2015); *Monitor Konwergencji...*

poszczególnych krajów do grupy trzech państw, których poziom stopy procentowej decyduje o wysokości pułapu odniesienia². Można jednak przyjąć, że na koniec roku 2014 wszystkie analizowane kraje spełniały to kryterium, a Polska znajdowała się mniej więcej w połowie stawki (rys. 2).

Kryterium kursowe w analizowanym okresie spełniała tylko Dania, ponieważ była jedynym spośród analizowanych krajów, który wprowadził (zresztą już bardzo dawno) swoją walutę do systemu ERM2. Reszta państw, poza Bułgarią, która przyjęła izbę walutową, wdrożyła reżim kursu płynnego z mniejszym (np. Wielka Brytania) lub większym (Rumunia, Chorwacja) zakresem ingerencji władz w sytuację rynkową. Oprócz wprowadzenia waluty do ERM2 spełnienie tego kryterium nakłada na kraje obowiązek utrzymywania kursu swojego pieniądza względem euro przez co najmniej dwa lata w wyznaczonym przedziale wahań wokół relacji centralnej. Jeśli uznać, że taka relacja centralna zazwyczaj w dużej mierze odzwierciedla historyczny poziom kursu rynkowego, to analizę możliwości spełnienia kryterium

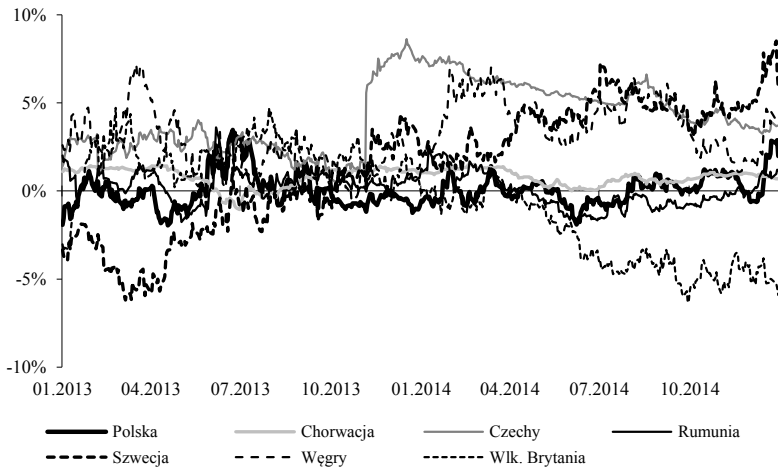
² W. Michalczyk, *Kryteria konwergencji...; Monitor Konwergencji...; Raporty o konwergencji...*

Rysunek 2. Średnioroczna rentowność obligacji długoterminowych w krajach UE spoza strefy euro w latach 2013–2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie Eurostat...; *Monitor Konwergencji...*

Rysunek 3. Odchylenie dziennego kursu euro względem walut krajów UE spoza strefy euro (o kursach płynnych) od średniej z poprzedzających 24 miesięcy w latach 2013–2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie Eurostat...

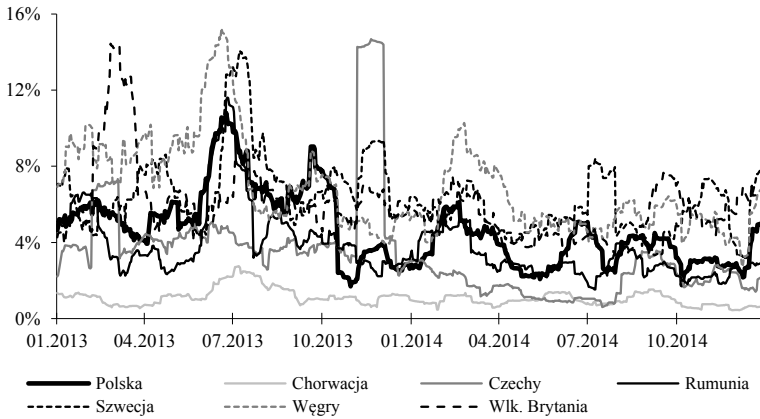
można oprzeć na obserwacji odchylenia faktycznego, dziennego poziomu kursu od średniej z poprzedzającego okresu, na przykład właśnie z wcześniejszych 24 miesięcy. Przyjmując takie podejście, złoty na tle innych badanych walut o kursach płynnych charakteryzuje się dość wysokim stopniem stabilności (rys. 3). W okresie 2013–2014 tak mierzone odchylenie nie wykraczało poza przedział od około -2% do około $+3,5\%$, co przy podstawowym wariancie korytarza kursowego na poziomie $\pm 15\%$ jest imponującym wynikiem. Spośród pozostałych krajów jedynie te, które przyjęły reżim kursu płynnego kierowanego (Chorwacja i Rumunia), charakteryzował węższy przedział wahań; w innych państwach amplituda była o wiele większa – dla forinta wyniosła prawie 8,5 pkt proc., dla korony czeskiej – ponad 9 pkt proc., dla funta – ok. 11%, a dla korony szwedzkiej – prawie 15%. Należy jednak podkreślić, że dla żadnej waluty przedział wahań kursu rynkowego nie był większy niż wymagane $\pm 15\%$.

Warto jeszcze wspomnieć o innym mierniku, który oprócz odchylenia od relacji centralnej bierze pod uwagę Europejski Bank Centralny, analizując spełnianie kryterium kursowego przez państwa UE. Jest nim wskaźnik zmienności kursu ERV (ang. *Exchange Rate Volatility*), czyli odchylenie standardowe prognozowanych zmian kursu w najbliższym roku³. Po obliczeniu jego wartości dla każdego dnia analizowanego okresu również wyraźnie widać, że największą stabilnością kursu odznaczają się waluty o największym zakresie ingerencji państwowej (kuna, lej), a także złoty i – poza epizodem znacznego przewartościowania pod koniec 2013 roku – korona czeska (rys. 4). Warto również zwrócić uwagę na to, że poziom stabilności europejskiego rynku walutowego był w 2014 roku znacznie większy niż w 2013 roku, co może być pewną przesłanką do potwierdzenia tezy o pogłębianiu się konwergencji gospodarek. Należy ją jednak traktować bardzo ostrożnie z uwagi na znaczną rolę spekulacji i trendów krótkookresowych w transakcjach dewizowych.

Pod koniec 2014 roku obydwie ilościowe fiskalne kryteria konwergencji, rozumiane jako odpowiedni poziom deficytu budżetowego (nie większy niż 3% PKB) oraz długu publicznego (nie większy niż 60% rocznego PKB), spośród analizowanych krajów spełniały Czechy, Dania, Rumunia i Szwecja (tab. 2). Polskę charakteryzował wciąż zbyt niski poziom salda budżetowego, chociaż sytuacja pod względem długu publicznego uległa poprawie (o 6,6% PKB w stosunku do 2013 r.).

³ W. Michalczyk, *Ewolucja polityki walutowej...*, s. 78; *Raport na temat korzyści...*, s. 113–114; *Convergence Report June...*, s. 235.

Rysunek 4. Wskaźnik ERV dla kursu euro względem walut krajów UE spoza strefy euro (o kursach płynnych) w latach 2013–2014

Źródło: obliczenia własne na podstawie Eurostat...

Tabela 2. Wypełnianie fiskalnych kryteriów konwergencji przez kraje UE spoza strefy euro w latach 2012–2016

Wskaźnik	Saldo budżetowe (% PKB)					Dług publiczny (% PKB)				
	2012	2013	2014*	2015*	2016*	2012	2013	2014*	2015*	2016*
Bułgaria	-0,5	-1,2	-3,6	-3,7	-3,8	18,0	18,3	25,3	26,8	30,2
Chorwacja	-5,6	-5,2	-5,6	-5,5	-5,6	64,4	75,7	81,7	84,9	89,0
Czechy	-4,0	-1,3	-1,4	-2,1	-1,7	45,5	45,7	44,4	44,7	45,2
Dania	-3,9	-0,7	-1,0	-2,3	-2,0	45,6	45,0	44,1	45,1	45,6
Polska	-3,7	-4,0	-3,4	-2,9	-2,8	54,4	55,7	49,1	50,2	50,1
Rumunia	-3,0	-2,2	-2,1	-2,8	-2,5	37,3	37,9	39,4	40,4	41,1
Szwecja	-0,9	-1,3	-2,4	-1,8	-1,2	36,4	38,6	40,3	40,1	39,4
Węgry	-2,3	-2,4	-2,9	-2,8	-2,5	78,5	77,3	76,9	76,4	75,2
Wielka Brytania	-8,3	-5,8	-5,4	-4,4	-3,4	85,8	87,2	89,0	89,5	89,9
Strefa euro	-3,6	-2,9	-2,6	-2,4	-2,1	90,8	93,1	94,5	94,8	93,8

* – Prognoza.

Zacieniowano: saldo budżetowe oraz dług publiczny nie spełniają kryterium konwergencji.

Źródło: opracowanie własne na podstawie *General government data – Autumn 2014*, European Commission; http://ec.europa.eu/economy_finance/db_indicators/gen_gov_data/documents/2014/autumn2014_series_en.pdf (dostęp: 15.01.2015) s. 146–147, 158–159.

Na Węgrzech, w Chorwacji i Wielkiej Brytanii dług publiczny z kolei znacznie przekraczał dopuszczalny poziom. W dwóch ostatnich krajach również deficyt budżetowy był zbyt wysoki (ponad 5% PKB), podobnie jak w Bułgarii (3,6% PKB).

2. Podstawowe wskaźniki konwergencji realnej krajów Unii Europejskiej spoza strefy euro

Fundamentalnym zjawiskiem, którego analiza może dać pogląd na stopień konwergencji realnej, jest cykl koniunkturalny. W tym kontekście należy odnotować, że przebieg zmienności tempa przyrostu realnego PKB w strefie euro i w większości krajów Unii Europejskiej posługujących się własnym pieniądzem był w latach 2009–2013 bardzo podobny. Korelacja pod tym względem była szczególnie wysoka w Czechach, Szwecji, Danii i na Węgrzech, co wpłynęło zarówno na wysoki jej współczynnik, jak i na zbieżne kierunki zmian tempa wzrostu oraz podobną wartość przyrostu PKB dla całego analizowanego pięcioletniego okresu (tab. 3). Najniższą skalę konwergencji w tym zakresie odnotowano w Rumunii, gdzie zmiany PKB w dużej mierze charakteryzowały się nawet odmiennymi znakami niż w strefie euro, oraz Polski, która z uwagi na to, że była jedynym krajem, którego w 2009 roku nie dotknęło spowolnienie gospodarcze, osiągnęła w latach 2009–2013 przyrost realnego PKB na poziomie ponad 14% (w strefie euro wyniósł on –2%).

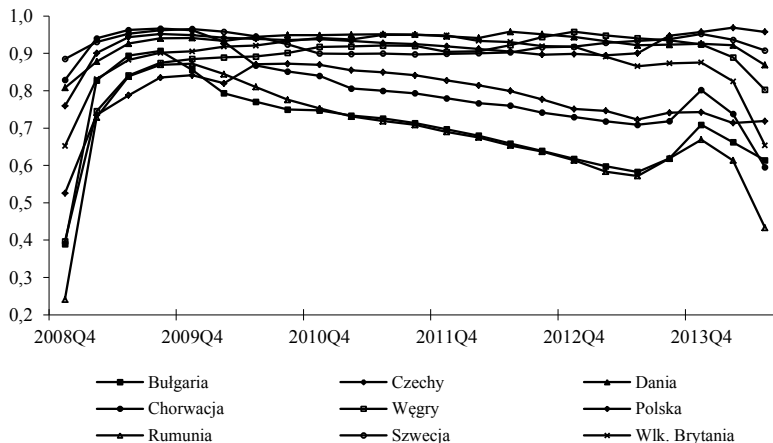
Tabela 3. Tempo przyrostu realnego PKB w krajach UE spoza strefy euro w latach 2009–2013

Kraj	Lata						Współczynnik korelacji względem strefy euro
	2009	2010	2011	2012	2013	2009–2013	
Bułgaria	-5,5	0,4	1,8	0,6	0,9	-2,0	0,89
Chorwacja	-6,9	-2,3	-0,2	-2,2	-0,9	-12,0	0,85
Czechy	-4,5	2,5	1,8	-1,0	-0,9	-2,2	0,99
Dania	-5,7	1,4	1,1	-0,4	0,4	-3,3	0,96
Polska	1,6	3,9	4,5	2,0	1,6	14,3	0,79
Rumunia	-6,6	-1,1	2,3	0,6	3,5	-1,6	0,70
Szwecja	-5,0	6,6	2,9	0,9	1,6	6,8	0,97
Węgry	-6,8	1,1	1,6	-1,7	1,1	-4,9	0,94
Wielka Brytania	-5,2	1,7	1,1	0,3	1,7	-0,6	0,91
Strefa euro	-4,4	2,0	1,6	-0,7	-0,4	-2,0	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie Eurostat...

Dodatkowe wnioski można sformułować po zbadaniu skali korelacji między kwartalnymi zmianami realnego PKB. W przypadku analizy okresów pięcioletnich łatwo zaobserwować zjawisko, jest nagłego wzrostu współczynników korelacji w 2009 roku (rys. 5), będący skutkiem równomiernego dotknięcia globalnymi zjawiskami kryzysowymi właściwie wszystkich krajów Unii Europejskiej. Szczególnie duże pogłębienie korelacji było wówczas widoczne w Rumunii i Bułgarii (w tych państwach przyczyną takiego stanu rzeczy był z pewnością także efekt akcesyjny), a także w Polsce i na Węgrzech. W kolejnym okresie – w niektórych krajach wcześniej, w innych nieco później – zbieżność procesów koniunkturalnych uległa jednak zmniejszeniu. Współczynnik korelacji dla danych z ostatniego dostępnego okresu (trzeci kwartał 2009 r. – drugi kwartał 2014 r.) wyniósł dla Rumunii jedynie 0,43, dla Chorwacji – 0,59, a dla Bułgarii – 0,61. Polska osiągnęła niewiele lepszy wynik, równy 0,72. Może to wskazywać na wciąż niewystarczającą skalę konwergencji realnej tych państw. Na drugim biegunie znajdują się Szwecja, Czechy i Dania, gdzie współczynnik kształtował się przez przeważającą część analizowanego okresu na poziomie wyższym niż 0,90 (lub do niego zbliżonym).

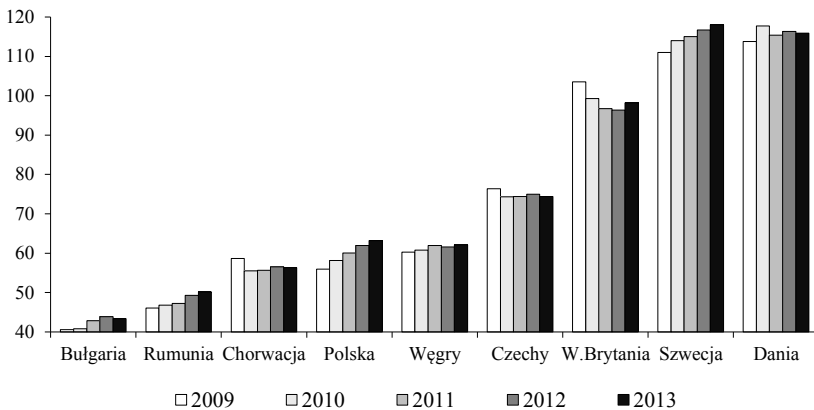
Rysunek 5. Współczynniki korelacji między kwartalnym tempem wzrostu realnego PKB w krajach UE spoza strefy euro a jego zmianami w strefie euro w pięcioletnich okresach lat 2004–2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie Eurostat...

Inny miernik, który dostarcza informacji o skali konwergencji realnej, to PKB *per capita*. Większość analizowanych państw znajduje się na znacznie niższym poziomie rozwoju gospodarczego niż strefa euro, co skutkuje dużymi rozbieżnościami pod względem tego wskaźnika (rys. 6). Z pewnością korzystną tendencją jest jednak obserwowane w Polsce, Rumunii i Bułgarii zjawisko „doganiania”. W tych trzech krajach w okresie 2009–2013 relacja wartości PKB *per capita* względem strefy euro zwiększała się systematycznie, odpowiednio: z 56% do 63%, z 46% do 50% i z 41% do 43%. Z kolei Chorwacja, Węgry i Czechy utrzymywały w miarę stabilny pułap tego wskaźnika, co jednak, biorąc pod uwagę jego niską wartość (odpowiednio ok. 55%, ok. 60% i ok. 75%), nie pozwala na jednoznacznie pozytywną ocenę konwergencji realnej pod tym kątem.

Rysunek 6. PKB *per capita* w krajach UE spoza strefy euro mierzone w PPS w latach 2009–2013 (w stosunku do średniej w strefie euro; w %)

Źródło: obliczenia własne na podstawie Eurostat ...

Podsumowanie

Z przeprowadzonej analizy wskaźników decydujących o konwergencji nominalnej i realnej krajów Unii Europejskiej posługujących się walutami narodowymi, wynika, że można mieć obawy, czy wszystkie one byłyby gotowe pod tym względem na wprowadzenie euro. Obawy te są szczególnie uzasadnione w kontekście

doświadczeń kryzysowych państw z obszaru wspólnego pieniądza europejskiego, które zostały do niego włączone wcześniej, pomimo niskiego stopnia konwergencji.

Mimo, że w latach 2013–2014 prawie wszystkie badane dziewięć państw w latach 2013–2014 zasadniczo charakteryzował zbliżony do wartości w strefie euro poziom stopy procentowej lub tempa wzrostu cen, to wydaje się, że w dużej mierze był to efekt wejścia w okres postkryzysowy i skutek obniżenia skali wzrostu gospodarczego. Stosunkowo niewielkie rozbieżności pod względem tych zmiennych skutkują również pewną stabilizacją na europejskim rynku walutowym (przynajmniej w porównaniu z burzliwym okresem końca pierwszej dekady XXI w.), lecz wciąż występujące w tych krajach problemy z saldem budżetu centralnego i rozmiarami długu publicznego potwierdzają tezę o możliwym niskim stopniu konwergencji ich gospodarek w stosunku do strefy euro.

Jeśli się uwzględni różnice w poziomie rozwoju ekonomicznego, niewielka skala konwergencji jest jeszcze bardziej widoczna. Takie państwa jak Bułgaria, Rumunia, Chorwacja, Polska czy Węgry, wciąż charakteryzuje na tyle niski poziom PKB *per capita* w stosunku do wartości tego miernika w strefie euro, że potencjalna likwidacja w nich walut narodowych mogłaby być niekorzystna chociażby z uwagi na brak możliwości reakcji narodowej polityki pieniężnej na ewentualne szoki lub nieprzystający do potrzeb tych gospodarek poziom oprocentowania euro. Ta ostatnia niedogodność wynika z empirycznie obserwowanych i omawianych w literaturze różnic w pułapie tak zwanej naturalnej stopy procentowej między krajami na różnych etapach rozwoju gospodarczego. Jak pokazuje przykład południowych krajów strefy euro, różnice te wobec prowadzonej wspólnej polityki monetarnej mogą skutkować istotnym pogorszeniem konkurencyjności na arenie międzynarodowej.

Literatura

Convergence Report 2014, „European Economy” 2014, No. 4.

Convergence Report June 2014, Frankfurt n. Menem, Europejski Bank Centralny, 2014.

Eurostat, *Database*; <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>.

General Government Data – Autumn 2014 (2014), European Commission; http://ec.europa.eu/economy_finance/db_indicators/gen_gov_data/documents/2014/autumn2014_series_en.pdf.

- Michalczyk W., *Ewolucja polityki walutowej w Polsce po roku 1989 w perspektywie przystąpienia do strefy euro*, Wyd. UE, Wrocław 2012.
- Michalczyk W., *Kryteria konwergencji polskiej gospodarki jako wyznacznik tempa integracji walutowej*, *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia* nr 57, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2013.
- Monitor Konwergencji Nominalnej*, Ministerstwo Finansów; www.mf.gov.pl/ministerstwo-finansow/dzialalnosc/integracja-ze-strefa-euro/analizy-i-materialy-informacyjne/monitor-konwergencji-nominalnej (15.01.2015).
- Raport na temat korzyści i kosztów przystąpienia Polski do strefy euro*, red. J. Borowski, NBP, Warszawa 2004.
- Raporty o konwergencji 2013 – dalszy wzrost dyskrecjonalności w interpretacji kryteriów konwergencji*, Ministerstwo Finansów; www.mf.gov.pl/documents/764034/1002547/Dyskrecjonalno%C5%9B%C4%87+w+Raportach+o+konwergencji+2013.

THE CONVERGENCE OF ECONOMIES OF EUROPEAN UNION MEMBER STATES USING NATIONAL CURRENCIES IN RELATION TO THE EURO ZONE DURING THE POST-CRISIS PERIOD

Abstract

Purpose – the article aims to present the results of assessing the degree of convergence of the economies of the European Union, which use national currencies, in relation to the euro area. Particular emphasis is placed on Poland, due to the desire to enrich the basis for discussion on the choice of the most appropriate moment of replacing the zloty with the single European currency.

Design, methodology, approach – as the research method, a comparative analysis of statistical data was used, supplemented to a small extent by an analysis of literature. The focus was made on the most fundamental indicators that characterise the level of convergence of economies. The main research period, for short-term data, were the years of 2013–2014, and for quarterly and annual data, longer intervals were taken.

Findings – as indicated by the conducted analysis of indicators determining the nominal and real convergence of the European Union member states using national currencies, one can have justified concerns whether they would be all ready for the euro in this respect. These concerns are particularly reasonable in the context of the crisis experience of countries using common European currency, that had been incorporated earlier to the euro zone despite a low degree of convergence.

Originality, value – the paper presents an analysis of the latest available statistical data and, on this basis, the conclusions on the degree of convergence among the euro area and the European Union member states which do not participate in it yet.

Translated by Wawrzyniec Michalczyk

Keywords: nominal convergence, real convergence, euro zone, national currencies

JEL codes: E63, F31